AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/34613-7
Saksbehandler Bård Andreas Lassen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	26.11.2026

Tilskudd til arbeid med kommunal kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø er positiv til at kommunene i Agder gjennomfører kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder.

2. Agder fylkeskommune bistår kommuner og friluftsråd med gjennomføringen i arbeidet.

3. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø bevilger 1,4 mill. kroner til prosjektet. Midlene skal benyttes til fylkeskommunens veiledningsarbeid, datainnsamling samt søkbare tilskuddsmidler for kommuner og friluftsråd. Midlene dekkes av prosjekt 60010465 Kartlegging/verdsetting av områder (510 000 kroner), prosjekt 60010450 Friluftsliv (145 000 kroner), prosjekt 60010457 Tur- og friluftsruter (330 000 kroner) og prosjekt 50050005 Tilskudd til sikring av friluftslivsområder (415 000 kroner).

Vedlegg

Brev fra Miljødirektoratet om ny nasjonal satsning på kartlegging av friluftslivsområder

Sammendrag

Fylkeskommunedirektøren foreslår at fylkeskommunen bistår kommunene både faglig og økonomisk med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder.

Miljødirektoratet har satt i gang en ny nasjonal satsing med mål om at alle landets kommuner skal ha kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder innen 2030. Kartleggingen skal skje i tråd med Miljødirektoratet standardmetodikk i veileder M-3133.
Fylkeskommunens rolle er å stimulere, bistå og veilede kommunene slik at alle kommuner kan få på plass dette kunnskapsgrunnlaget. Med bakgrunn i føringer fra regional plan for fysisk aktive liv, foreslår fylkeskommunedirektøren at fylkeskommunen bistår kommunene både faglig og økonomisk. Fylkeskommunedirektøren foreslår at det settes av 1,4 mill. kroner til arbeidet.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har satt i gang en ny nasjonal satsing med mål om at alle landets kommuner skal ha kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder innen 2030. Kartleggingen skal skje i tråd med Miljødirektoratet metodikk i veileder M-3133. Metodikken innebærer en faglig statuskartlegging av hvilke områder som ut fra gitte kriterier, vurderes som svært viktige, viktige eller registrerte friluftslivsområder. Sluttproduktet blir et offentlig tilgjengelig digitalt temadatasett som vises i Miljødirektorat sin nasjonale kunnskapsdatabase www.naturbase.no. Datasettet er den del av Det offentlige kartgrunnlaget (DOK) som er et nasjonalt utvalg av kvalitetssikrede geografisk datasett fra ulike offentlige aktører.

Det er hver enkelt kommune som har ansvar for å gjennomføre kartleggingen i tråd med Miljødirektorat sin metodikk. I Agder er det ti kommuner som ikke har gjennomført kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. For de øvrige 15 kommunene som har gjennomført arbeidet tidligere, er det nå behov for oppdatering og ajourføring av datasettet.

Fylkeskommunens rolle er å stimulere, bistå og veilede kommunene slik at alle kommuner kan få på plass dette kunnskapsgrunnlaget. For 2026 har Agder fylkeskommune mottatt tilskudd fra Miljødirektoratet til å veilede i arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder.

Miljødirektoratet har opprettet en statlig tilskuddsordning der kommunen kan søke tilskudd til gjennomføring av kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. For 2027 er det satt av 6 mill. kroner til denne ordningen, og alle landets kommuner kan søke. Det er forventet at rammen for ordningen blir omtrent lik i 2028, 2029 og 2030. For å styrke satsingen i Agder, foreslår fylkeskommunedirektøren at det i tillegg settes av fylkeskommunale midler til satsingen. Midlene skal benyttes til fylkeskommunens veiledningsarbeid, samt søkbare tilskuddsmidler for kommuner og friluftsråd.

Vurderinger

Kunnskap om hva som er viktige og populære friluftslivsområder for befolkningen er viktig i ulike sammenhenger – f.eks. innen samfunnsplanlegging, konsekvensutredninger og arealplanlegging. Utfordringen i dag er at mye av denne kunnskapen er lite strukturert, vanskelig tilgjengelig og av varierende kvalitet. I tillegg er kunnskapen spredt på ulike kilder som f.eks. turkart, tur-apper, offentlige datasett, turbøker og i hodet hos ressurspersoner i lag, foreninger, kommuner osv. Dette bidrar til en uforutsigbar og ineffektiv situasjon i saker der kunnskap om friluftslivsområder er viktig. Det vil derfor være en fordel dersom informasjon om kartlagte og verdsatte friluftslivsområder i Agder inngår i det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Noe av formålet med DOK er nettopp at kommuner, statlige etater, konsulenter og andre aktører skal få tilgang til de samme pålitelige dataene

om blant annet natur, miljø, infrastruktur og samfunnsforhold. Dette gjør det enklere å ta gode beslutninger tidlig i prosessene, redusere usikkerhet og sikre mer effektive plan- og byggesaksprosesser.

I regional for fysisk aktive liv i Agder 2024−2034 er det vedtatt følgende mål: «*I Agder er det god oversikt over idrettsanlegg, friluftslivsområder og den fysiske aktiviteten i befolkningen*». Det er også satt mål om at *«alle kommuner gjennomfører og oppdaterer kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder innen 2027».* For å nå målet er det i samme plan vedtatt følgende strategi: «*Kommuner og fylkeskommunen samarbeider faglig og økonomisk om kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder*». Med bakgrunn i dette er det naturlig at fylkeskommunen er positive til arbeidet, og samtidig setter av administrative og økonomiske ressurser til gjennomføringen.

Erfaringsmessig er manglende kapasitet i kommunene en medvirkende årsak til at kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder ikke blir gjennomført. Med bakgrunn i positive erfaringer fra andre fylker, har fylkeskommunedirektøren utfordret fylkets tre friluftsråd til å bistå kommunene med kartlegging og verdsetting. Friluftsrådene har god kunnskap om friluftslivsinteressene i sin region, og kan i tillegg bistå alle sine medlemskommuner som ekspert på både metodikk og digitale kartverktøy. Dette vil trolig bidra til en mer effektiv prosess med høyere faglig kvalitet. I tillegg vil det være en stor fordel at friluftsrådene lettere kan bidra til at friluftslivsinteresser blir vurdert på tvers av kommunegrensene.

Det er likevel kommunene som har det formelle ansvaret for å gjennomføre kartlegging og verdsetting av friluftsområder – enten alene eller i samarbeid med friluftsråd. Fylkeskommunen har dermed ingen plikt til å bistå verken faglig eller økonomisk. Ut fra føringene i regional plan for fysisk aktive liv samt tidligere erfaringer fra tilsvarende arbeid, anbefaler fylkeskommunedirektøren at det settes av fylkeskommunale midler til arbeidet. Midlene skal hovedsakelig være søkbare midler som sammen med statlig midler og egeninnsats, skal gjøre kommuner og friluftsråd i stand til å gjennomføre jobben på en god måte. I praksis vil trolig midlene gå til datainnsamling, møter, reisegodtgjørelse og administrative stillingsressurser for gjennomføring av arbeidet.

Regionplan Agder 2030

I Regionplan Agder 2030 er det vedtatt følgende hovedmål: Agder er et aktivitetsvennlig samfunn med nær miljøer, sosiale møteplasser og friluftslivsområder som bidrar til at flere er mer fysisk aktive (mål 1.4). For å kunne ivareta de viktigste friluftsområdene er det nødvendig med kunnskap om hvor disse er, og hvilke kvaliteter de har. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder bidrar til dette.

Arbeidet vil være positivt for barn og unge. Mange nærfriluftsområder er viktige lekeområder for barn og unge. Ifølge rikspolitiske retningslinjer for Barn og planlegging (1995) har fylkeskommunen et ansvar for å bidra til at barns tilgang på lekeområder ivaretas i arealplanleggingen. Kartlegging og verdsetting av nærfriluftsområder vil være et viktig kunnskapsgrunnlag i dette arbeidet.

Økonomiske konsekvenser

Fylkeskommunedirektøren foreslår at det sattes av 1,4 mill. kroner til arbeidet, og at dette dekkes fra flere ulike friluftslivsrelaterte prosjektnumre:

- 510 000 kroner fra prosjekt 60010465 Kartlegging/verdsetting av områder. Dette er historiske statlig restmidler og ubenyttede tilsagn fra et tidligere prosjekt knyttet til kartlegging av friluftslivsområder.

- 145 000 kroner fra prosjekt 60010450 Friluftsliv. Dette er midler som er avsatt i budsjettet for 2026 til bl.a. veiledning av kommuner innen friluftslivsfeltet.

- 330 000 kroner fra prosjekt 60010457 Tur- og friluftsruter. Dette er ubenyttede fondsmidler som bla. ble frigjort da tilskuddet til kjøp av Hessvika i Farsund falt bort.

- 415 000 kroner fra prosjekt 50050005 Sikring av friluftslivsområder hvor det kun har kommet inn to søknader fra budsjettrammen på 500 000 kroner. Årsaken til få søknader er trolig at ordningen er ny og ble lyst ut sent på året. I tillegg er det flere kommuner som har utsatt sine søknader til 2027.

Konklusjon
Med bakgrunn i føringer fra regional plan for fysisk aktive liv, foreslår fylkeskommunedirektøren at fylkeskommunen bistår kommunene både faglig og økonomisk med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Fylkeskommunedirektøren foreslår at det settes av 1,4 mill. kroner til arbeidet.

Kristiansand, 08.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør